

TEATR im. Juliusza Słowackiego w Krakowie

HAROLD PINTER

KOCHANEK

(The Lover)

PRZEKŁAD Bolesław Taborski

REŻYSERIA I OPRACOWANIE MUZYCZNE

Józef Opalski

SCENOGRAFIA I KOSTIUMY

Agata Duda-Gracz

REŻYSERIA ŚWIATŁA

Katarzyna Łuszczuk

ASYSTENT REŻYSERA

Michał Kurkowski (PWST)

KONSULTACJE MUZYCZNE

Bartosz Sałdan

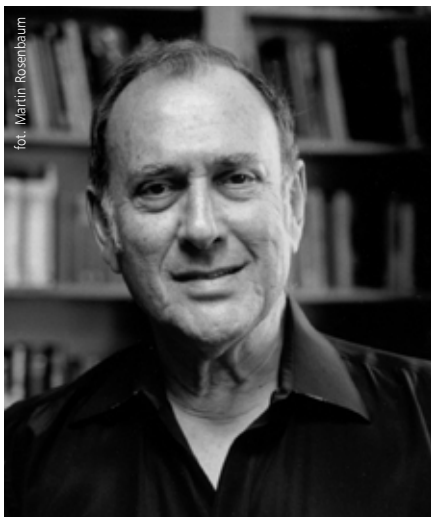
Ona Dominika Bednarczyk

On Grzegorz Mielczarek

Prawa autora sztuki reprezentuje w Polsce Agencja Dramatu i Teatru ADIT. Prawa tłumacza sztuki reprezentuje ZAIKS.

PREMIERA – 18 lutego 2012 – SCENA MINIATURA

HAROLD PINTER

Urodzony 10 października 1930 roku w Londynie, wybitny angielski dramaturg, reżyser teatralny i scenarzysta, laureat literackiej Nagrody Nobla w 2005 roku, którą – jak napisano w uzasadnieniu – otrzymał za „odkrywanie przepaści pod codzienną gadaniną i wymuszanie wejścia do zamkniętych przestrzeni ucisku”.

Przyszedł na świat w rodzinie pochodzenia żydowskiego – jak sam mówił: jego żydowscy dziadkowie przybyli do Wielkiej Brytanii z Polski i Odessy. Uczył się w Hackney Downs Grammar School w Londynie, a także (krótko) w Royal Academy of Dramatic Art (RADA). Rygory szkolne nie bardzo mu odpowiadały – opuścił szkołę, symulując załamanie nerwowe.

Już jako bardzo młody człowiek publikował wiersze. Karierę w teatrze rozpoczął jako aktor, grając pod pseudonimem David Baron w wędrownym trupie teatralnej, występującej w Irlandii i na angielskiej prowincji. Jego pierwsza sztuka teatralna *Pokój* (*The Room*) – którą napisał w ciągu czterech dni – została wystawiona przez studentów Uniwersytetu w Bristolu w 1957 roku. Ukończona w rok później druga sztuka *Urodziny Stanleya* (*The Birthday Party*) – obecnie jeden z najbardziej znanych jego utworów scenicznych – nie odniosła sukcesu i zeszła z afisza po zaledwie sześciu przedstawieniach. Po tej porażce Pinter zamilkł na dwa lata i rozpoczął pracę jako dozorca. Dopiero po sukcesie kolejnej sztuki w 1960 roku – *Dozorcy* (*The Caretaker*) – w której wykorzystał własne doświadczenia, *Urodziny Stanleya* zostały ponownie zaprezentowane na deskach teatralnych i spotkały się z dużo większym uznaniem.

Również w 1960 roku pisarz rozpoczął karierę reżyserską, realizując *Pokój* na scenie Hampstead Theatre. W 1973 roku został współpracownikiem dyrektora Royal National Theatre. Był dwukrotnie nominowany do Oscara – za scenariusz do *Kochanicy Francuza*, na podstawie powieści Johna Fowlesa (w 1981 roku) oraz za *Zdradę*, według własnej sztuki – w roku 1983. W styczniu 2005 roku ogłosił, że zaprzestaje pisania sztuk teatralnych na rzecz działalności politycznej. Działalność tę prowadził już wcześniej – współpracując z PEN-Clubem, przez wiele lat walczył o swobodę wypowiedzi. W 1985 roku, razem z Arturem Millerem, udał się z misją do Turcji w proteście przeciwko uwięzionym pisarzom. Otwarcie sprzeciwiał się amerykańskiej inwazji na Afganistan i Irak. Był także przeciwnikiem interwencji NATO w Kosowie. Wielokrotnie pisał też listy o tematyce politycznej do gazet brytyjskich.

Harold Pinter należał do pokolenia tzw. angielskich „młodych gniewnych”, ale uważa się go za jednego z najważniejszych przedstawicieli teatru absurdu. Jego twórczość najczęściej dzielona jest na trzy grupy tematyczne. Po pierwsze – tzw. „komedie zagrożenia” (*comedy of menace*) obnażające pozorną komunikację międzyludzką i tragiczną bezradność człowieka wobec świata zewnętrznego i jego własnej psychiki. Do grupy tej należą m.in.: wspomniany *Pokój*, *Urodziny Stanleya* i *Dozorcy*, a także *Samoobsługa* (*The Dumb Waiter*) i *Cieplarnia* (*The Hothouse*). Następnie – „dramaty rodzinne” (czasami określane też mianem: „intymnych”), m.in.: *Powrót do domu* (*The Homecoming*), *Kochanek* (*The Lover*), *Noc* (*Night*), *Zdrada* (*The Betrayal*), *Kolekcja* (*The Collection*), *Dawne czasy* (*Old Times*). Wreszcie – dramaty pisane „w imię praw człowieka”, m.in.: *Ziemia niczyja* (*No Man's Land*), *Niby Alaska* (*A Kind of Alaska*), *Przyjęcie* (*Party Time*), *Światło księżycy* (*Moonlight*), *Rocznica* (*Celebration*) i *Z prochu powstałeś* (*Ashes to Ashes*). Większość utworów Pintera została przetłumaczona na j. polski przez Bolesława Taborskiego. Harold Pinter przez wiele lat cierpiał na nowotwór gardła. Zmarł w Londynie 24 grudnia 2008 roku.

„Kochanek” powstał w 1963 roku. Jego prapremierę (w połączeniu ze sztuką „The Dwarfs”) w The Arts Theatre wyreżyserował sam Pinter. Jest to drugi tekst tego autora wystawiony na scenie Teatru im. Juliusza Słowackiego. W 1967 roku odbyła się tutaj prapremiera polska „Powrotu do domu”, w reżyserii Jerzego Golińskiego, ze scenografią Kazimierza Wiśniaka i w doborowej obsadzie: T. Budzisz-Krzyżanowska (Ruth), T. Burnatowicz (Max), W. Ziętarski (Lenny), E. Fulde (Sam), J. Szmidt/S. Szramel (Joey), M. Nowakowski

REŻYSERIA I OPRACOWANIE MUZYCZNE

Józef Opalski

Reżyser teatralny i operowy, teatrolog, muzykolog. Pracuje w Katedrze Teatru na Wydziale Polonistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, jest także profesorem na Wydziale Reżyserii krakowskiej PWST, gdzie założył specjalizację wokalnno-aktorską i pierwsze w Polsce studia Reżyserii Teatru Muzycznego. Był kierownik literacki Starego Teatru (1980-1990), Opery Krakowskiej (1975-1996) i Teatru Ewy Demarczyk (1986). Dyrektor Międzynarodowego Festiwalu Mrożka (1990), Europejskiego Miesiąca Kultury (1992), V Festiwalu Unii Teatrów Europy (1996), dyrektor programowy festiwalu „Kraków 2000” i dyrektor artystyczny festiwalu „Dedykacje” (od 2004 roku). Wyreżyserował kilkadziesiąt spektakli operowych, teatralnych i muzycznych, m.in.: *Rigoletto* G. Verdiego, *Così fan tutte* W. A. Mozarta, *Sonatę Belzebuba* E. Bogusławskiego (Opera Krakowska), *Sexualne zło* K. Weilla (Teatr Śląski im. S. Wyspiańskiego w Katowicach), *Człowieka z La Manchy* M. Leigha (Teatr Rozrywki w Chorzowie), *Sekrety nietoperzy, czyli intymny seans kabaretowy* wg scenariusza napisanego razem z M. Andruszkiewicz (Teatr STU), *Letni dzień* S. Mrożka, ...*jak Piaf*, *Pokojówki* J. Geneta, *Tango Piazzolla* i *Akompaniatora* A. Burzyńskiej (Teatr im. Juliusza Słowackiego w Krakowie). Jest autorem antologii *Wiersze o Szymanowskim* oraz książek: *Chopin i Szymanowski w literaturze XX-lecia międzywojennego*, *Rozmowy o Konradzie Swinarskim i Hamlecie*, *Wratislavia Cantans — dziennik festiwalowy*, *Nieobecność trzeciej ręki*, a także licznych artykułów, recenzji i esejów o teatrze, muzyce i literaturze oraz scenariuszy, librett, adaptacji i przekładów. Ostatnio wyreżyserował *Annę Kareninę* L. Tołstoja (Gliwicki Teatr Muzyczny), *Loterię na mężów, czyli narzeczonego nr 69* Karola Szymanowskiego (Opera Krakowska) *Jesienina* J. Głowackiego (Teatr Ateneum w Warszawie) oraz *Pana Jowialskiego* A. Fredry w Teatrze Polonia w Warszawie (wspólnie z Anną Polony) i *Podróż zimową* S. Barańczaka do muzyki F. Schuberta w Operze Krakowskiej. Laureat m.in. „Złotego Lauru za Mistrzostwo w Sztuce” (2009) i „Nagrody Miasta Krakowa” za „Wybitne osiągnięcia w dziedzinie kultury” (2011).

SCENOGRAFIA I KOSTIUMY

Agata Duda-Gracz

Reżyser i scenograf. Absolwentka historii sztuki na UJ i Wydziału Reżyserii w krakowskiej PWST. Debiutowała w Teatrze im. S. I. Witkiewicza, reżyserując *Kaina* G. Byrona, do którego przygotowała również scenografię. Była asystentką Jerzego Jarockiego podczas realizacji *Trzeciego aktu* wg Szewców S. I. Witkiewicza. W Teatrze im. Juliusza Słowackiego w Krakowie wyreżyserowała: *Abelarda i Heloizę* R. Vaillanda, *Kaligulę* A. Camusa, *Galgenberg* wg M. de Ghelderode oraz *Ojca* na motywach opowiadania O. J. Tauschinskiego pt. *Świętokradztwo*. Do innych ważniejszych jej spektakli należą:

Woyzeck G. Büchnera, *Kreatura* J. Murrela, *Nierządy*, *Wybrani* i *Balkon* wg J. Geneta, *Prze(d)stawienie* T. Dorsta i U. Ehler, *Romeo i Julia* oraz *Otello* W. Szekspira, *Według Agafii* na podstawie *Ożenku* M. Gogola, *La Bohème* G. Pucciniego, *Apokalipsa. Skrócona historia maszerowania* (na podstawie własnego scenariusza) i *Według Bobczyńskiego* na podstawie *Rewizora* M. Gogola. W 2010 roku przygotowała inscenizację ...rewolucyjnej – koncertu galowego 31 Przeglądu Piosenki Aktorskiej. Do wszystkich swoich spektakli przygotowuje również scenografię, ale jest też autorką scenografii do innych przedstawień: *Jesienin* (reż. Jerzy Gratek, Błażej Wójcik), *Sekrety nietoperzy, czyli intymny seans kabaretowy* wg scenariusza J. Opalskiego i M. Andruszkiewicz (reż. Józef Opalski) czy *Życie w teatrze* D. Mameta (reż. Marcin Kuźmiński). Dwukrotna zdobywczyni *Ludwika* – za scenografię do przedstawienia *Naprawiacz świata* T. Bernharda (reż. Leszek Piskorz) oraz za scenografię do *Abelarda i Heloizy*. Laureatka Złotego Lauru za mistrzostwo w sztuce i Złotej Maski. Za reżyserię spektaklu *Galgenberg* otrzymała wyróżnienie w III Ogólnopolskim Konkursie na Inscenizację Dawnych Dzieł Literatury Europejskiej, a za reżyserię *Otella* – wyróżnienie honorowe w XIII Konkursie na najlepszą inscenizację dzieł dramatycznych Williama Szekspira.

REŻYSERIA ŚWIATEŁ

Katarzyna Łuszczuk

Reżyser światła. Studiowała Wiedzę o Teatrze w Akademii Teatralnej w Warszawie i Polonistykę na Uniwersytecie Warszawskim. Od 2002 roku jest stałą asystentką Krzysztofa Warlikowskiego. Pracowała m.in. przy spektaklach: *Dybuk* Sz. An-skiego, *Krum* H. Levina, *Anioły w Ameryce* T. Kushnera, *(A)pollonia*, *Koniec* i najnowszym – *Opowieści afrykańskie według Szekspira*. Jako reżyser światła współpracowała też m.in. z Przemysławem Wojcieszkiem (*Dwoje biednych Rumunów mówiących po polsku* D. Maśłowskiej), Agatą

Dudą-Gracz (*Według Agafii* na podstawie *Ożenku* M. Gogola, *La Bohème* G. Pucciniego, ...rewolucyjna i *Ojciec*), *Redbadem Klijnstrą* (Tragedia *Makbeta* W. Szekspira), *Jackiem Orłowskim* (Przypadek *Iwana Iljicza* L. Tołstoja) i *Małgorzatą Bogajewską* (*Kotka* na rozpalonym blaszanym dachu T. Williama). Jako projektantka oświetlenia współpracowała również z Muzeum Powstania Warszawskiego (spektakle rocznicowe w reż. Moniki Grochowskiej, Marcina Libera, Jana Klaty) i z Festiwałem *Niewinni* Czarodzieje (cztery edycje). Ostatnio przygotowała reżyserię światła do spektakli: *Mały Lord* S. Markwicka (reż. Janusz Sztykowski), *Anioły w kolorze* (reż. Paweł Passini) – koncert galowy PPA, *Apokalipsa. Skrócona historia maszerowania* i *Według Bobczyńskiego* na podstawie *Rewizora* M. Gogola (reż. Agata Duda-Gracz), *Wyspy* (reż. Renate Jett), *Kordian* J. Słowackiego (reż. Szymon Kaczmarek), *Turyści* M. Dahlströma (reż. Lena Frankiewicz), *32 Omdlenia* wg A. Czechowa (reż. Andrzej Domalik). Obecnie jest związana na stałe z Nowym Teatrem Krzysztofa Warlikowskiego.

Ona
Dominika Bednarczyk

On
Grzegorz Mielczarek

